

Sygn. akt IV U 229/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Dariusz Płaczek

Protokolant: st. sekr. sądowy Patrycja Czarnik

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania W. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 3 lutego 2015 roku nr (...)

w sprawie W. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje W. N. emeryturę od (...);
2. ustala, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt IV U 229/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 27 maja 2015 r.

Decyzją z dnia 03.02.2015 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił W. N. przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie spełnia wymogów określonych w art. 184 powołanej ustawy, od wystąpienia których uzależnione jest nabycie prawa do emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentował co najmniej 15- letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie 7 lat i 7 miesięcy takiej pracy.

Od decyzji tej odwołał się W. N., domagając się jej zmiany

i przyznania mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że na dzień

1 stycznia 1999 r. legitymuje się co najmniej 15- letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, ponieważ w takim charakterze pracował od 26.02.1987 r. do 04.10.1997 r.

w Zakładach (...) w T. jako malarz, zajmując się malowaniem maszyn, konstrukcji stalowych, taśmociągów i rurociągów lakierami olejnymi, chlorokauczkowymi, chemoutwardzalnymi, srebrzankami i innymi silnie toksycznymi. Jak wskazał, do pracy

w tych Zakładach przeszedł na mocy porozumienia zawartego przez nowego pracodawcę

z Zakładami (...) w T., gdzie również pracował jako malarz, a tę pracę organ rentowy uznał za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

W uzasadnieniu podał, że wymieniony w odwołaniu okres zatrudnienia nie mógł zostać zaliczony ubezpieczonemu do stażu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ w piśmie (...) S.A. z dnia 19.01.2015 r. podano, iż ze względu na charakter pracy, zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie nie można kwalifikować jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołujący W. N., w dniu (...) osiągnął 60 lat życia. Na dzień 01.01.1999 r. ubezpieczony udokumentował

przed organem rentowym 27 lat, 8 miesięcy i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 7 lat i 7 miesięcy z tytułu zatrudnienia od 25.07.1979 r. do 23.02.1987 r. w Zakładach (...)

w T. w charakterze malarza konstrukcji maszyn i wyrobów metalowych.

We wniosku z dnia 23.12.2014 r. ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury.

Zaskarżoną decyzją z dnia 03.02.2015 r. ZUS Oddział w T. odmówił W. N. przyznania prawa do tego świadczenia, ponieważ wnioskodawca nie udokumentował 15- letniego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

(okoliczności bezsporne)

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Od 26.02.1987 r. do 04.10.1997 r. odwołujący W. N. był zatrudniony

w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w T., a następnie

w Zakładach (...) S.A. w T. w pełnym wymiarze czasu pracy

w charakterze malarza w Dziale (...). Do pracy w tych Zakładach został przyjęty w oparciu o porozumienie zawarte między pracodawcami, tj. Wojewódzkim Przedsiębiorstwem (...) w T., a Zakładami (...) w T..

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 12.04.2000 r.- k. 99 akt ZUS,
- świadectwo pracy z dnia 05.10.1997 r.- akta osobowe,
- pisma dot. przyjęcia odwołującego na mocy porozumienia z dnia: 23.02.1987 r. i 03.03.1987 r.- akta osobowe,
- umowa o pracę z dnia 25.02.1987 r.- akta osobowe,
- karta obiegowa zmiany- akta osobowe,
- angaże z dnia: 31.05.1988 r., 24.07.1989 r., 08.02.1995 r., 01.01.1996 r.- akta osobowe,

- zeznania odwołującego W. N.- 00:20:33,

Odwołujący ma wykształcenie podstawowe. Zawód malarza konstrukcji metalowych, maszyn i wyrobów metalowych zdobył pracując w Zakładach (...)

w T.. Ubezpieczony nigdy nie zajmował się malowaniem ścian i nie uczył się tego robić. Do pracy w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w T. został przyjęty w oparciu o porozumienie zawarte między starym i nowym pracodawcą. Nowemu pracodawcy zależało na zatrudnieniu malarzy konstrukcji metalowych z uwagi na przeprowadzaną w Przedsiębiorstwie wizytację z USA, a w związku z tym konieczność odnowienia hal produkcyjnych. Na co dzień odwołujący pracował w brygadzie remontowej, składającej się z murarzy, stolarzy i malarzy. Malarzy było około 5-6. Wśród malarzy istniał podział na malarzy- lakierników konstrukcyjnych i malarzy budowlanych- pokojowych, zajmujących się malowaniem ścian, okien i drzwi w pomieszczeniach. Odwołujący był na co dzień malarzem konstrukcyjnym. Lakierował ręcznie przy użyciu pędzla konstrukcje stalowe, instalacje, grzejniki, maszyny, taśmociągi, osłony metalowe, rury i metalowe ściany. Do malowania używał farb toksycznych, głównie chlorokauczuku, żaroodpornej srebrzanki, ale też farb olejnych. W związku z tym, że ubezpieczony malował metal, przed pomalowaniem danej powierzchni najpierw usuwał rdzę, odtłuszczał dany element powierzchni benzyną ekstrakcyjną, nakładał na nią minię i dopiero powierzchnię taką lakierował. Czasem lakierował metalowe okna i grzejniki. Malowaniem- lakierowaniem ręcznym zajmował się między innymi na wysokości, ponieważ w większości hal produkcyjnych Przedsiębiorstwa konstrukcje, urządzenia, czy rury umieszczone były na wysokości. Lakierowaniem konstrukcji metalowych na wysokości zajmowało się kilku malarzy. Konstrukcje te znajdowały się między innymi na ubojni, „na wędlinach” i „na rozbiorach”. Należało je zatem często malować, aby nie dopuścić do powstania rdzy. W czystości należało utrzymywać wszystkie urządzenia w Zakładzie, ponieważ wyprodukowany w nich towar eksportowany był za granicę i często zdarzały się w Zakładach kontrole firm zagranicznych. Utrzymywanie w czystości polegało na lakierowaniu urządzeń. Z uwagi na to, że Przedsiębiorstwo było zakładem produkcyjno- spożywczym, w halach nie było możliwości malowania natryskowego. Jako lakiernik odwołujący pracował w pełnym wymiarze godzin. Pozostali malarze zajmowali się malowaniem pomieszczeń biurowych i innych farbami emulsyjnymi. Odwołujący do takich malarzy nie należał. Nie wykonywał też robót budowlanych. Zdarzało się, że raz na kwartał albo raz na pół roku, w nadzwyczajnych sytuacjach, kierowano go do innych niż malowanie czynności zleconych przez przełożonego, ale prace te realizował tylko przez 1-2 godziny.

dowód:

- angaże z dnia: 31.05.1988 r., 24.07.1989 r., 08.02.1995 r., 01.01.1996 r.- akta osobowe,
- zeznania świadka M. Ż.- 00:08:09-00:16:21,
- zeznania świadka M. R.- 00:18:34-00:24:09,
- zeznania świadka P. K.- 00:02:24-00:05:05,
- zeznania świadka E. L.- 00:08:59-00:14:17,
- zeznania odwołującego W. N.- 00:20:33-00:25:31,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów oraz zeznania świadków i odwołującego.

Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadków M. Ż., M. R., P. K. i E. L. oraz słuchanego w charakterze strony W. N., którzy wskazali na okoliczności istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia, dotyczące charakteru pracy i rodzaju czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w okresie zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w T., a następnie w Zakładach (...) S.A. w T.. Zeznania te zasługiwały na walor pełnej wiarygodności, gdyż były wewnętrznie spójne, logiczne, a także przekonujące w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego. Z zeznań tych wynika, że w spornym okresie od 26.02.1987 r. do 04.10.1997 r. wnioskodawca zajmował się lakierowaniem ręcznym nie zhermetyzowanym konstrukcji metalowych, maszyn, urządzeń i wyrobów metalowych sale i w pełnym wymiarze godzin.

Pozostałe okoliczności sprawy Sąd uznał za bezsporne, gdyż nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony, zaś dokumenty przedstawione na ich stwierdzenie nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd rozważył, co następuje:

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy odwołującemu W. N. przysługuje tzw. wcześniejsza emerytura z zastosowaniem obniżonego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.).

Powołana ustawa w dziale X rozdział 2 zawiera szczególną regulację przejściową, dotyczącą niektórych ubezpieczonych, zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 01.01.1999 r.

W art. 184 ustawy zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31.12.1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Zróżnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o których mowa w art. 184 ustawy w stosunku do innych ubezpieczonych dokonane zostało według kryterium urodzenia, ale także według kryterium posiadania na dzień 01.01.1999 r. wymaganego stażu zawodowego i ubezpieczeniowego.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy, ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31.12.1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 01.01.1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat- dla kobiet i 65 lat- dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wymagany w art. 184 ust. 1 pkt. 2 okres składkowy i nieskładkowy przewiduje art. 27 ustawy, w świetle którego okres ten wynosi co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Przepisy dotychczasowe w rozumieniu art. 184 powołanej ustawy, to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Z § 1 tego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników, wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Natomiast § 2 ust. 1 stanowi, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W myśl zaś § 4, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione

w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezsporne w niniejszej sprawie było, że odwołujący osiągnął wiek 60 lat, posiadał na dzień 01.01.1999 r. wymagany 25-letni okres ubezpieczenia i nie jest członkiem OFE.

Kwestią sporną w sprawie pozostawała natomiast kwalifikacja jego pracy od 26.02.1987 r. do 04.10.1997 r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w T., a następnie w Zakładach (...) S.A. w T..

Odmawiając ubezpieczonemu zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach tego okresu zatrudnienia organ rentowy podniósł, że w piśmie (...) S.A. z dnia 19.01.2015 r. podano, iż ze względu na charakter pracy, zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie nie można kwalifikować jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Jednocześnie wiadomo, że na dzień 01.01.1999 r. ubezpieczony udokumentował przed organem rentowym staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 7 lat i 7 miesięcy z tytułu zatrudnienia od 25.07.1979 r. do 23.02.1987 r. w Zakładach (...) w T. na stanowisku malarza konstrukcji maszyn i wyrobów metalowych. Do wykazania 15-letniego okresu zatrudnienia w takim charakterze zabrakło zatem ubezpieczonemu 7 lat i 5 miesięcy.

Odwołujący nie kwestionował, że za sporny okres pracodawca nie wystawił mu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie przekreśla możliwości ustalania, że ubezpieczony pracę w takim charakterze rzeczywiście wykonywał. W szczególności wnioskodawca może wykazywać innymi środkami dowodowymi, że jego praca świadczona była w warunkach szczególnych. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się bowiem te same reguły dowodzenia, jak w zwykłym procesie cywilnym. Zastosowanie mają zatem art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi tylko domniemanie, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji zatem, kiedy brak wymaganego świadectwa wystawionego przez pracodawcę, sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była realizowana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia i czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43).

W niniejszej sprawie Sąd postępowanie takie przeprowadził i przyjął, że ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach.

Ze zgromadzonych w sprawie dokumentów (świadectw pracy, umowy o pracę z dnia 25.02.1987 r., karty obiegowej zmiany oraz angaży) wynika, że w spornym okresie wnioskodawca zajmował stanowisko malarza i na co dzień pracował w brygadzie remontowej.

Jakie zaś czynności wchodziły w zakres jego obowiązków na stanowisku malarza Sąd ustalił w oparciu o spójne, logiczne i wzajemnie ze sobą korespondujące zeznania świadków. Okoliczności podniesione przez świadków potwierdził w swoich zeznaniach wnioskodawca.

Z zeznań tych wynika, że odwołujący był na co dzień malarzem konstrukcyjnym. Lakierował ręcznie przy użyciu pędzla konstrukcje stalowe, instalacje, grzejniki, maszyny, taśmociągi, osłony metalowe, rury i metalowe ściany. Do malowania używał farb toksycznych, głównie chlorokauczuku, żaroodpornej srebrzanki, ale też farb olejnych. Przed lakierowaniem, przygotowywał powierzchnię do pokrycia jej farbą. Takie czynności, jak usuwanie rdzy przed lakierowaniem, odtłuszczanie powierzchni, czy nakładanie na nią minii uznać należy za czynności immanentnie związane z malowaniem. W orzecznictwie podkreśla się, że jeżeli czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny w stosunku do czynności podstawowych kwalifikowanych jako praca w szczególnych warunkach, to nie ma podstaw, aby tej pracy nie zaliczać do okresu uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach

i rentach z FUS (por. wyrok SN z dnia 12.04.2012 r., II UK 233/11 (OSNP 2013/7-8/86). Czasem tylko odwołujący lakierował metalowe okna i grzejniki. Malowaniem- lakierowaniem ręcznym ubezpieczony zajmował się między innymi na wysokości. Opisanie wyżej prace w/w realizował stale i w pełnym wymiarze godzin. Wnioskodawca nie był malarzem budowlanym (nie malował pomieszczeń) i nie zajmował się robotami budowlanymi. Nawet, jeśli (jak zeznał) był kierowany do innych prac, to sporadycznie, raz na kwartał albo raz na pół roku na 1-2 godziny. Po odliczeniu tego czasu ze spornego okresu pozostały okres jest wystarczający do wykazania przez odwołującego co najmniej 15- letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Pracę ubezpieczonego w spornym okresie zakwalifikować należało według Działu XIV, zatytułowanego: „Prace różne”, pkt 17 (lakierowanie ręczne lub natryskowe- nie zhermetyzowane) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Dokonując takiej kwalifikacji pracy wnioskodawcy w spornym okresie Sąd miał na uwadze, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. (por. wyroki SN: z dnia 08.06.2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426; z dnia 19.05.2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 01.06.2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638; z dnia 24.03.2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152; z dnia 22.01.2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75; z dnia 06.12.2007 r., III UK66/07, LEX nr 483283, z dnia 19.09.2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329 i z dnia 14.09.2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325).

W tym stanie rzeczy stwierdzić należało, że zaskarżona decyzja ZUS Oddział w T. z dnia 03.02.2015 r. nie jest prawidłowa.

Mając to na uwadze, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do emerytury od (...), tj. od ukończenia 60 lat życia (art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS) (punkt 1 wyroku).

Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkt 2 wyroku). W tej mierze miał na uwadze przepis art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Dopiero bowiem postępowanie sądowe, a w szczególności przeprowadzone w tym postępowaniu dowody z zeznań świadków i odwołującego pozwoliły na ustalenie istotnych, a nie znanych wcześniej organowi rentowemu okoliczności i przesądziły ostatecznie o zasadności wniosku o emeryturę.